

Nr 6

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande utgifterna på driftbudgeten för budgetåret 1970/71 inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde jämte motioner.

(4:e avd.)

SJÄTTE HUVUDTITELN

Kommunikationsdepartementet m. m.

1. Kommunikationsdepartementet m. fl. anslag. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts i propositionen nr 1, bilaga 8, framlagda förslag (punkterna A 1—A 3, s. 19—21 i utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 2 januari 1970) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

1. till *Kommunikationsdepartementet* ett förslagsanslag av 5 553 000 kr.,

2. till *Kommittéer m. m.* ett reservationsanslag av 1 560 000 kr., därav hälften att avräknas mot automobilskattemedlen,

3. till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 260 000 kr.

Vägväsendet

2. Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet. Före behandlingen av de skilda anslagen har Kungl. Maj:t (s. 22—42) lämnat en allmän översikt över vägväsendet.

Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för budgetåret 1970/71 under de skilda väganslagen m. m. innebär

att till Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter anvisas ett förslagsanslag av 4 100 000 kr. (punkt B 1, s. 42—43),

att till Drift av statliga vägar anvisas ett reservationsanslag av 774 000 000 kr. (punkt B 2, s. 43—44),

att till Byggnad av statliga vägar anvisas ett reservationsanslag av 683 900 000 kr. (punkt B 3, s. 44—45),

1—*Bihang till riksdagens protokoll 1970. 6 saml. Nr 6*

att till Bidrag till drift av kommunala vägar och gator anvisas ett förslagsanslag av 107 100 000 kr. (punkt B 4, s. 45—46),

att till Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator anvisas ett reservationsanslag av 331 000 000 kr. (punkt B 5, s. 46—47),

att till Bidrag till drift av enskilda vägar m. m. anvisas ett reservationsanslag av 54 500 000 kr. (punkt B 6, s. 47—48) och att under budgetåret 1970/71 statlig lånegaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar beviljas intill ett belopp av 100 000 kr.,

att till Bidrag till byggande av enskilda vägar anvisas ett reservationsanslag av 23 400 000 kr. (punkt B 7, s. 48—49),

att till Tjänster till utomstående anvisas ett förslagsanslag av 8 400 000 kr. (punkt B 8, s. 49)

samt att till Avsättning till statens automobilskattemedelsfond anvisas ett förslagsanslag av 1 000 kr. (punkt B 9, s. 49—50).

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 481 av herr Helén m. fl. och II: 550 av herr Gustafson i Göteborg m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att under anslaget B 2 Drift av statliga vägar anvisa 12 400 000 kr. avsedda för förstärkt vägunderhåll utöver vad departementschefen föreslagit, samt i skrivelse till Kungl. Maj:t ville uttala att Kungl. Maj:t vid kommande års budgetarbete måtte beräkna resurser för vägändamål av sådan omfattning att senare års ackumulerade eftersläpning såvitt rör vägbyggnad och vägunderhåll undanröjes samt att vid avvägningen mellan riks- och länsvägar hänsyn tages till behovet av ett väl fungerande länsvägnät,

dels de likalydande motionerna I: 706 av herr Bengtson m. fl. och II: 830 av herr Hedlund m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte I. i skrivelse till Kungl. Maj:t framhålla att den planerade minskningen i fråga om byggande av länsvägar måste förhindras och att planeringen av väghållningen måste få en sådan inriktning att en positiv befolknings- och näringslivsutveckling i landets olika delar främjas, II. till *Drift av statliga vägar* under sjätte huvudtiteln för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 786 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen, samt III. till *Byggande av statliga vägar* under sjätte huvudtiteln för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 808 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

dels de likalydande motionerna I: 297 av herr Sveningsson m. fl. och II: 324 av herr Enarsson vari hemställts att riksdagen vad gäller väganslagens användning måtte uttala nödvändigheten av en mera rättvis fördelning mellan olika kategorier av de allmänna vägarna i syfte att en skälig

del av anslagen kommer vägarna under beteckning »övriga länsvägar» till del,

dels de likalydande motionerna I: 140 av herr Karl Pettersson och fröken Stenberg samt II: 159 av herrar Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs vari hemställda att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte an hålla att de ordinarie vägbyggnadsramarna i de sysselsättningssvaga regionerna icke minskas med anslagsbelopp motsvarande kostnad för vägprojekt som överföres från ordinarie vägbyggnadsplan till beredskapsarbete,

dels de likalydande motionerna I: 482 av herr Paul Jansson m. fl. och II: 815 av herr Blomkvist m. fl. vari hemställda att riksdagen vid behandling av i statsverkspropositionens bil. 8 anslaget B 5. Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator upptaget belopp på 331 miljoner kronor i årets stat minskas med 50 miljoner kronor som överförs till det statliga byggandet av riks- och länsvägar,

dels de likalydande motionerna I: 723 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 822 av herr Eriksson i Bäckmora m. fl. vari hemställda att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att den flerårsplan för vägbyggandet under perioden 1970—1974 som statens vägverk framlagt måtte omprövas med sikte på en snabbare upprustning och utbyggnad av vägnätet i regioner där det är angeläget att stärka näringsliv och bebyggelse,

dels de likalydande motionerna I: 364 av fröken Pehrsson och herr Olle Eriksson samt II: 402 av herr Persson i Heden vari hemställda att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att vägbyggandet i Älvsborgs län skall inriktas på den omfattning som krävs för en positiv utveckling av länets olika delar, enligt i motionerna angivna riktlinjer,

dels de likalydande motionerna I: 709 av herrar Eric Carlsson och Nils Nilsson samt II: 819 av herrar Eliasson i Sundborn och Boo vari hemställda att riksdagen vid behandlingen av anslaget till byggande av statliga vägar måtte uttala, att byggandet av länsvägar för år 1971 i Kopparbergs län skall ha minst samma omfattning som under år 1969 samt att vägplaneringen i länet för tiden därefter skall inriktas på en omfattning som krävs för att uppnå en positiv befolknings- och näringslivsutveckling i länet,

dels de likalydande motionerna I: 726 av herr Richardson och II: 831 av herr Hyltander vari yrkats att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att man vid kommande planering tar hänsyn till i motionerna framförda synpunkter beträffande väg 48 och i samband därmed för åren 1972 och 1973 vidgar ramarna med erforderliga belopp,

dels de likalydande motionerna I: 724 av herrar Karl Pettersson och Erik Olsson samt II: 834 av herr Jönsson i Ingemarsgården m. fl. vari hemställda att riksdagen vid behandlingen av kommunikationsdepartementets huvud-

titel, punkt B 3 Byggande av statliga vägar vid tilldelningen av medel för byggande av länsvägar uttalar att ökad hänsyn tages till det alltjämt i Jämtlands län kvarstående behovet av nybyggnad av ödebygdevägar i enlighet med vad i motionerna anförts,

dels de likalydande motionerna I: 212 av herr Johan Olsson m. fl. och II: 328 av herr Josefson i Arrie m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning av *dels* frågan om fullständig täckning med statsbidrag av kostnaderna för den enskilda väghållningen, *dels* frågan om formerna för byggande och drift av enskilda vägar,

dels de likalydande motionerna I: 719 av herr Mattsson m. fl. och II: 826 av herrar Gustafsson i Stenkyrka och Franzén i Träkumla vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om skyndsamt utredning syftande till en utvidgning av reglerna för statsbidrag till enskilda vägar att gälla samtliga enskilda vägar vilkas underhåll övertagits av kommun; samt att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t jämväl hemställer om en utredning syftande till en samordning av det enskilda vägunderhållet med den statliga vägförvaltningen,

dels de likalydande motionerna I: 721 av herr Ernst Olsson m. fl. och II: 821 av herrar Elmstedt och Larsson i Borrby vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala sig för att bidrag till enskild vägs hårdgöring må utgå i samma omfattning och på samma villkor som övriga bidrag till det enskilda vägnätet,

dels de likalydande motionerna I: 720 av fru Elvy Olsson och II: 824 av herr Grebäck m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om skyndsamt utredning och förslag beträffande frågan om fria resor vid överfart till fastlandet för på skärgårdsöar bofast befolkning,

dels motionen II: 549 av herr Börjesson i Glömminge m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära åtgärder för att ur vägmedel skall kunna utgå ersättning för underhåll av enskilda och samfälliga vägar, vilka anses böra användas av turister och övrig allmänhet för fritidsändamål,

dels de likalydande motionerna I: 11 av herrar Sveningsson och Svenungsson samt II: 11 av herrar Enarsson och Oskarson vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att en undersökning av samtliga allmänna vägars tillstånd snarast kommer till stånd,

dels de likalydande motionerna I: 87 av herr Strandberg m. fl. och II: 98 av herr Lothigius m. fl. vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om en allsidig och förutsättningslös utredning rö-

rande vägväsendets framtida finansiering, varvid frågan om låne- och avgiftsfinansiering särskilt beaktas,

dels de likalydande motionerna I: 12 av herrar Sveningsson och Svenungsson samt II: 12 av herrar Enarsson och Oskarson vari hemställda att riksdagen måtte besluta uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder som leder till att spridning av enbart salt på vägar och gator kommer till en starkt restriktiv användning, samt att ge forskningen rörande vägsaltets skadeverkningar och möjligheterna att få fram ett ersättningsmedel ökad prioritet,

dels motionen II: 158 av herr Persson i Heden m. fl. vari hemställda att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att halkbekämpning med hjälp av salt må upphöra,

dels motionen II: 60 av herrar Johansson i Skärstad och Polstam vari hemställda att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att försöksverksamhet snarast inleds med anläggande av särskilda filer för den långsamma trafiken i enlighet med de i motionen anförda riktlinjerna; samt att vägsträckor där omkörning kan ske markeras med särskilda skyltar,

dels de likalydande motionerna I: 704 av herrar Ingvar Andersson och Eskilsson samt II: 820 av herr Eliasson i Moholm m. fl. vari hemställda att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om sådana åtgärder att en effektiv ogräsbekämpning på vägrenar som gränsar till odlade fält kommer att ingå i vägförvaltningarnas åligganden,

dels de likalydande motionerna I: 707 av herr Brundin och II: 848 av fru Sundberg m. fl. vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att statens vägverk får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för frivilliga överenskommelser med innehavare av serviceanläggningar i miljövårdande syfte samt att i de fall där sådana överenskommelser kommit till stånd skyltar med upplysning om närmaste toalett uppsättes på rastplatser,

dels motionen II: 843 av herr Polstam m. fl. vari hemställda att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om att lämpliga föreskrifter utfärdas i visst av motionärerna berört avseende beträffande mitt- och kantmarkeringen av asfaltvägar.

Utskottet. Vid sin behandling av vägfrågorna erinrar departementschefen inledningsvis om att vägplanutredningen i december 1969 avgivit sitt betänkande Vägplan 1970 (SOU 1969: 56 och 57). En närmare redogörelse för utredningens överväganden och resultat samt de åtgärder som befins motiverade med anledning härav beräknas, sedan betänkandet i vederbörlig ordning remissbehandlats, kunna lämnas till nästa års riksdag.

I motionerna I: 481 och II: 550 har under hänvisning bl. a. till innehållet i förenämnda betänkande yrkats att riksdagen begär att Kungl. Maj:t vid kommande års budgetarbete måtte beräkna resurser för vägändamål av sådan omfattning att senare års *ackumulerade eftersläpning såvitt rör vägbyggnad och vägunderhåll* undanröjes samt att vid *avvägningen mellan riks- och länsvägar* hänsyn tages till behovet av ett väl fungerande länsvägnät. Vidare har i motionerna I: 706 och II: 830 yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att den i flerårsplanerna för byggande av statliga vägar planerade *minskningen i fråga om byggande av länsvägar* måste förhindras och att *planeringen av väghållningen* måtte få en sådan inriktning att en positiv befolknings- och näringslivsutveckling i landets olika delar främjas.

Beträffande vägbyggandets inriktning erinras i statsverkspropositionen om att vägplaneutredningens huvuduppgift har varit att mot bakgrund av uppgifter om nuvarande vägstandard och prognoser över framtida efterfrågan på väg- och gatutjänster söka finna den från samhällsekonomisk synpunkt lämpligaste fördelningen av tillgängliga offentliga väghållningsresurser under perioden 1970—1984. Utredningsarbetet har bedrivits i nära samarbete med vägverket och resultatet överensstämmer i stort sett med vägverkets prognos- och behovsbedömningar i dess *petita* för nästa budgetår. Det prognosmaterial som utredningen redovisar ger enligt departementschefen anledning anta att den under senare år konstaterade trafikutvecklingen med bl. a. markant inriktning mot en allt starkare koncentration av trafiken till riksvägarna och de genomgående länsvägarna kommer att fortsätta — i vissa avseenden i accelererad takt. Samtidigt har trafiken i de större tätortsregionerna som en följd av befolkningsutvecklingen ökat i väsentligt snabbare takt än i övriga delar av landet.

Av propositionen framgår vidare att under år 1969 flerårsplanerna för det statliga vägbyggandet och fördelningsplanen för bidragsgivningen till det kommunala vägbyggandet reviderats. De nya planerna avser perioden 1970—1974. I enlighet med Kungl. Maj:ts direktiv för revideringen har planerna baserats på en trafikpolitisk angelägenhetsgradering av väg- och gatubyggnadsbehoven och en samordning av planerna har skett med hänsyn till fördelningen av de beräknade transportbehoven. Objektens samhällsekonomiska lönsamhet har i första hand varit avgörande för prioriteringen inom planerna. Härvidlag har vad gäller flerårsplanerna samtidigt beaktats näringslivets behov av tillfredsställande transportmöjligheter liksom behoven av kapacitetsstarka trafikleder inom och mellan tätortsregionerna. Även behoven av vägförbindelser mellan kommunblockens ytterområden och deras centra har uppmärksamats.

Mot bakgrund av vad sålunda anförts och då utskottet för sin del inte kan finna det lämpligt att genom ett uttalande från riksdagens sida den budgetbehandling föregripes som under hösten skall ske i fråga om ansla-

gen för budgetåret 1971/72 avstyrks motionerna I: 481 och II: 550 i vad de avser ackumulerad eftersläpning rörande vägunderhåll och vägbyggnader samt motionerna I: 706 och II: 830 i vad de avser minskningar i fråga om byggande av länsvägar.

Av samma skäl avstyrks motionerna I: 481 och II: 550 i vad de avser avvägningen mellan riks- och länsvägar samt motionerna I: 706 och II: 830 i vad de avser planeringen av väghållningen.

Likaledes avstyrks — under hänvisning till det anförda — yrkandet i motionerna I: 723 och II: 822 att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att den *flerårsplan för vägbyggandet* under perioden 1970—1974 som statens vägverk framlagt *måtte omprövas* med sikte på en snabbare upprustning och utbyggnad av vägnätet i de regioner där det är angeläget att stärka näringsliv och bebyggelse. Utskottet vill i anslutning härtill erinra om att Kungl. Maj:t i cirkulär (SFS 1969:483) anbefallt samtliga statsmyndigheter att vid beslut som rör lokalisering av offentliga investeringar eller som på annat sätt har betydelse för den regionala utvecklingen beakta det prognosmaterial m. m. som utarbetats inom länsplanering 1967 samt vad Kungl. Maj:t och riksdagen i anslutning därtill uttalat (SU 1959:57 och BaU 1959:30, rskr. 188 och 309).

I motionerna I: 297 och II: 324 har hemställts att riksdagen vad gäller väganslagens användning måtte uttala nödvändigheten av en mera rättvis fördelning mellan olika kategorier av de allmänna vägarna i syfte att en skälig del av anslagen kommer vägarna under beteckningen »*övriga länsvägar*» till del.

I anledning härav må erinras om den förut nämnda utvecklingen mot en allt starkare koncentration av trafiken till riksvägarna och de genomgående länsvägarna. I statsverkspropositionen har framhållits att insatserna på vägväsendets område i betydande utsträckning skett med beaktande av den hittillsvarande utvecklingen. Utbyggnaden av europavägar och övriga riksvägar som har särskilt stark trafik har getts hög prioritet. Väsentliga insatser har gjorts på de delar av vägnätet som är av betydelse för näringslivets transporter. Särskild uppmärksamhet har ägnats upprustningen av broar som begränsat möjligheterna att få längre sammanhängande transportsträckor med god bärighet. Det s. k. tunga vägnätet, d. v. s. vägar upplåtna för 10 tons axeltryck och 16 tons boggitryck, har utvidgats så att det per den 1 april 1969 omfattade 89 % av riksvägarna och 51 % av de genomgående länsvägarna. För det allmänna vägnätet som helhet var motsvarande andel 24 %.

Utskottet har med beaktande bl. a. av det anförda ej funnit sig berett tillstyrka ett uttalande från riksdagens sida av den innebörd motionärerna föreslagit och avstyrker därför motionerna.

Ej heller har utskottet funnit sig böra tillstyrka det i motionerna I: 140 och II: 159 framförda yrkandet att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att de ordinarie *vägbyggnadsramarna i de sysselsättningsvaga regionerna* ej måtte minskas med anslagsbelopp motsvarande kostnad för vägprojekt som överföres från ordinarie vägbyggnadsplan till beredskapsarbete. I anslutning härtill må erinras om de omfattande vägutbyggnader med beredskapsmedel som under senare år skett framför allt inom norrlandslänen.

Vid sin behandling av frågan om medelstilledningen till väg- och gatubyggandet redogör departementschefen för utfallet av investeringarna inom denna sektor under perioden 1964—1968 samt de beräknade kostnaderna under åren 1969 och 1970. I anslutning härtill erinras om att beredskapsarbeten under senare år utgjort en betydande del av vägbyggandet på landsbygden. Som beredskapsarbeten utförs normalt projekt som planeras komma till utförande under de närmaste åren.

Med hänsyn till de krav som ställs på *vägdriften* och till vikten av att vidmakthålla standarden på det statliga vägnätet anser departementschefen ökade medel böra ställas till förfogande för detta ändamål under nästa budgetår. Innevarande budgetårs anslag utgör 775,3 milj. kr. varav 37,4 milj. kr. avser merkostnader under 1969 på grund av lönekostnadspålägg m. m. och täckning av mervärdeskattens införande. För år 1970 disponeras följaktligen 737,9 milj. kr. För hithörande ändamål beräknar departementschefen för nästa budgetår (avseende kalenderåret 1971) en ökning med 36 milj. kr., varigenom för den statliga vägdriften under kalenderåret 1971 skulle komma att disponeras 774 milj. kr. Härav beräknas för förstärkt underhåll ett belopp om 103,6 milj. kr., d. v. s. en minskning i förhållande till vägverkets förslag med 12,4 milj. kr.

Utskottet finner den av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av förevarande anslag välmotiverad och tillstyrker alltså att detsamma tas upp med 774 milj. kr. Härav följer att utskottet avstyrker yrkandena i motionerna I: 481 och II: 550 samt I: 706 och II: 830 om en höjning av anslaget med förenämnda 12,4 milj. kr.

Anslagstilledningen till det *statliga vägbyggandet* bör enligt departementschefen bibehållas på nuvarande nivå. Efter frånräknandet av vissa engångsanvisningar hänförliga till år 1969 om sammanlagt 25,7 milj. kr. disponerar vägverket för kalenderåret 1970 ett belopp om 683,9 milj. kr. Ett anslag av denna storleksordning anses sålunda även för budgetåret 1970/71 (avseende kalenderåret 1971) böra ställas till verkets förfogande. Av nämnda belopp om 683,9 milj. kr. avser 430,0 milj. kr. byggande av riksvägar, 142,1 milj. kr. byggande av länsvägar, 65,2 milj. kr. byggande av storbroar och 46,6 milj. kr. administration.

Utskottet tillstyrker jämväl Kungl. Maj:ts förslag rörande medelsanvisningen till byggande av statliga vägar och avstyrker följaktligen den i mo-

tionerna I: 706 och II: 830 föreslagna anslagshöjningen. Ej heller kan utskottet tillstyrka att, på sätt i motionerna I: 482 och II: 815 föreslagits, till anslaget för byggande av statliga vägar överföres ett belopp av 50 milj. kr. från anslaget till byggande av kommunala vägar och gator. Sistnämnda båda motioner avstyrks sålunda.

Anslaget till byggande av *kommunala vägar och gator* bör såsom av det föregående framgår tas upp i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag eller med ett belopp av 331 milj. kr., innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 30 milj. kr.

De av Kungl. Maj:t i övrigt framlagda anslagsberäkningarna har inte gett utskottet anledning till erinran liksom ej heller vad departementschefen i samband därmed anfört och förordat. Detta innebär bl. a. att utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag att — på samma sätt som skett för innevarande budgetår — 40 milj. kr. av det statliga vägbyggnadsanslaget och 20 milj. kr. av det statliga vägdriftanslaget tilldelas Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län att användas under särskilt beaktande av *arbetsmarknadspolitiska synpunkter*.

De sammanlagda utgifterna under de olika väganlagen m. m. för budgetåret 1970/71 uppgår enligt departementschefens beräkningar till 1 986,4 milj. kr. För trafiksäkerhet, vissa bidrag m. m. beräknas under andra anslag under sjätte huvudtiteln sammanlagt 55,4 milj. kr. att avräknas mot automobilskattemedlen. Under andra, femte, åttonde, nionde och elfte huvudtitlarna föreslås därjämte 408,7 milj. kr. att avräknas mot nämnda medel.

Det *totalbelopp som avses skola täckas av automobilskattemedlen* skulle därmed uppgå till ca 2 450 milj. kr. I förhållande till motsvarande på riksdagen för innevarande budgetår uppförda anslag innebär detta en ökning med ca 12 milj. kr. Då inkomsterna av automobilskattemedlen beräknas till ca 3 233 milj. kr. skulle överskottet på vägväsendets specialbudget, vilket per den 30 juni 1969 uppgick till ca 1 270 milj. kr., komma att under budgetåret öka med ca 783 milj. kr.

I motionerna I: 364 och II: 402 har yrkats att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t begära att *vägbygget i Älvsborgs län* skall inriktas på den omfattning som krävs för en positiv utveckling av länets olika delar. Vidare har i motionerna I: 709 och II: 819 yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att *bygget av länsvägar* för år 1971 i *Kopparbergs län* skall ha minst samma omfattning som under år 1969 samt att vägplaneringen i länet för tiden därefter skall inriktas på en omfattning som krävs för att uppnå en positiv befolknings- och näringslivsutveckling i länet. Slutligen har i motionerna I: 726 och II: 831 begärts att riksdagen hos Kungl. Maj:t

hemställer att man vid kommande planering tar hänsyn till i motionerna framförda synpunkter beträffande väg 48 och i samband därmed för åren 1972 och 1973 vidgar ramarna med erforderliga belopp.

Utskottet får i anledning av de sålunda framställda yrkandena hänvisa till vad i det föregående anförts rörande inriktningen av vägbygget samt om den verkställda revideringen av flerårs- och fördelningsplanerna för åren 1970—1974, m. m. De för väg- och gatubygget gällande flerårs- och fördelningsplanerna upprättas i enlighet med vägstadgans bestämmelser för femårsperioder och förnyas vart tredje år. Fördelningen av investeringsmedel de skilda landsdelarna och väggrupperna emellan sker därvid på grundval av en noggrann angelägenhetsgradering och efter vederbörande regionala och lokala vägmyndigheters hörande — allt i syfte att åstadkomma en likformig och rättvis fördelning av vägmedlen. Även om de i motionerna framställda yrkandena i och för sig kan framstå som välmotiverade vill utskottet dock framhålla att bl. a. förhållanden av de slag motionärerna åberopar konstituerar de faktorer vägmyndigheterna har att beakta vid det förenämnda planeringsarbetet samt vid medelsfördelningen.

Under hänvisning till det anförda och då utskottet sålunda anser de av motionärerna aktualiserade frågorna böra prövas i den för handläggning av vägärenden stadgade ordningen avstyrks motionerna i fråga.

Av samma skäl avstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 724 och II: 834 att riksdagen vid tilldelning av medel för byggande av länsvägar uttalar att ökad hänsyn tas till det alltjämt i *Jämtlands län kvarstående behovet av nybyggnad av ödebygdsvägar*. Utskottet utgår därvid från att det av 1960 års vägsakkunniga i dess betänkande Allmänna vägar (SOU 1968: 17) föreslagna avskaffandet av begreppet ödebygdsvägar inte i och för sig medför någon minskning av anslagsmedlen för därmed avsedda ändamål, vilka i fortsättningen avsetts skola tillgodoseas med medel från länsvägsanslaget.

I motionerna I: 212 och II: 328 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning av dels frågan om fullständig *täckning med statsbidrag av kostnaderna för den enskilda väghållningen*, dels frågan om *formerna för byggande och drift av enskilda vägar*. Vidare har i motionerna I: 719 och II: 826 yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer om skyndsamt utredning syftande till en *utvidgning av reglerna för statsbidrag till enskilda vägar* att gälla samtliga enskilda vägar, vilkas underhåll övertagits av kommun, dels utredning syftande till en *samordning av det enskilda vägunderhållet med den statliga vägförvaltningen*.

Vid bedömningen av de med bidragsgivningen till de enskilda vägarna sammanhängande frågorna måste, såsom utskottet vid flera tillfällen tidigare framhållit, hänsyn tas till det enskilda vägnätets betydelse för nä-

ringslivet och kommunikationerna i allmänhet. De av motionärerna upptagna frågorna har dock utretts senast av 1960 års vägsakkunniga som 1962 avgav ett särskilt betänkande om statsbidrag till enskild väghållning, m. m. (SOU 1962: 6). Av Kungl. Maj:t i anledning härav framlagda förslag prövades av 1963 års riksdag som beslutade avsevärda förbättringar i bidragsgivningen på förevarande område. Den av motionärerna ånyo aktualiserade frågan om ett förstatligande av den enskilda väghållningen eller — i liknande syfte — en samordning mellan statlig och enskild väghållning har därvid av såväl organisatoriska som ekonomiska skäl inte befunnits möjlig att genomföra.

I sammanhanget må dock erinras om att vägförvaltningarna under vissa villkor och i den mån resurserna medger åtar sig att mot särskild ersättning biträda de enskilda väghållarna med väghållningen. Under hänvisning till vad sålunda anförts avstyrker utskottet samtliga motioner i fråga.

Av liknande skäl avstyrker utskottet även yrkandet i motionerna I: 721 och II: 821 att riksdagen hos Kungl. Maj:t uttalar sig för att bidrag till *enskild vägs hårdgöring* må utgå i samma omfattning och på samma villkor som övriga bidrag till det enskilda vägnätet. Som motionärerna själva framhållit kan f. ö. redan nu bidrag till arbeten av detta slag under vissa förhållanden utgå.

Såsom i motionerna I: 720 och II: 824 — rörande *fria resor vid överfart till fastlandet för bofast befolkning på skärgårdsöar* — erinrats behandlades frågan om att tillgodose trafikbehovet i glesbygder och skärgårds- eller ömråden i samband med 1963 års riksdagsbeslut om riktlinjerna för den statliga trafikpolitiken. I den proposition (nr 191) som låg till grund för beslutet förutsattes sålunda särskilda insatser från samhällets sida såvida nämnda områden ej på annat sätt kunde erhålla en tillfredsställande transportförsörjning. Med hänsyn till de skiftande befolknings- och näringsförhållandena i olika delar av landet ansågs det enligt propositionen vara ogörligt att på förhand fastställa vilken underskottstrafik, som vore nödvändig från allmän synpunkt. En prövning från fall till fall borde i stället äga rum i samband med att frågan om stöd från det allmänna bleve aktuell.

Utskottet, som i sammanhanget vill framhålla att enligt väglagen lika med allmän väg anses till väg ansluten brygga, bro eller färja med färjläge även som för den allmänna samfärdseln allenast vintertid avsedd körled (särskild vinterväg), vill vidare erinra om den planering i vad gäller tillgodoseende av behovet av väg- och färjtrafikförbindelser som författningssenligt åligger vederbörande vägmyndigheter. I anslutning härtill må också nämnas att å det under sjätte huvudtiteln upptagna anslaget till enskilt

vägunderhåll särskilda medel finns disponibla för bidrag till båt- och färjeförbindelser av just det slag motionärerna bl. a. synes åsyfta. Sådana bidrag utgår också f. n. i viss omfattning.

Med hänsyn bl. a. till det anförda finner utskottet motionerna inte böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida och avstyrker följaktligen desamma.

I motionen II: 549 har hemställts om åtgärder för att av vägmedel skall kunna utgå ersättning för *underhåll av enskilda och samfällda vägar*, vilka anses böra användas av turister och övrig allmänhet för fritidsändamål. I anledning härav må erinras om de möjligheter som efter förslag i 1965 års statsverksproposition öppnats i fråga om bidrag till byggande av s. k. fritidsvägar (jfr SU 1965: 6). Sedan sådant bidrag till byggande av en viss väg utgått torde även bidrag till dess drift enligt sedvanliga regler kunna erhållas. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida synes med hänsyn härtill ej påkallad varför motionen avstyrks.

I motionerna I: 11 och II: 11 har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att en undersökning av *samtliga allmänna vägars tillstånd* snarast kommer till stånd. De mindre trafikerade vägarna bör därvid enligt motionärerna inte utelämnas då dessa har en stor uppgift att fylla i respektive bygder.

Kännedom om vägnarnas standard bildar tillsammans med prognoser om trafikens och transporterernas utveckling det viktigaste underlaget för att bedöma vilka åtgärder som krävs för att tillgodose trafikens krav på tillfredsställande framkomlighet. Enligt vad utskottet erfarit är numera hela riksvägnätet samt det primära länsvägnätet kvalitetsgraderat medan en sådan gradering av det sekundära vägnätet inte ansetts motiverad eller erforderlig. Beträffande det senare nätet har dock ett enklare förfarande för ca en tredjedel av vägnarnas längd kommit till stånd. I samband med upprättandet av en särskild långtidsplan för vägunderhållet har vidare gjorts en underhållsinventering av samtliga allmänna vägar i landet att läggas till grund jämväl för den numera slutförda vägplaneutredningens bedömningar. Ett intensivt arbete pågår dessutom med uppläggandet av ett modernt vägregister eller en s. k. databank som enligt vad vägverket i dess senast avgivna petita framhållit skall innehålla uppgifter om vägnätets tillstånd, trafikbelastning och olycksuppgifter samt användas som central informationskälla för verkets primära planeringsuppgifter. Under hänvisning härtill kan utskottet inte finna någon särskild åtgärd i ämnet från riksdagens sida påkallad och avstyrker därför motionerna.

I motionerna I: 87 och II: 98 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om en allsidig och förutsättningslös utredning rörande *vägväsendets framtida finansiering*. Enligt motionärerna bör därvid låne-

finansiering resp. avgiftsfinansiering i vad avser starkt kapitalkrävande anläggningar såsom motorvägar och storbroar prövas antingen inom pågående utredningars ram eller inom en ny utredning.

Utskottet vill i anledning härav erinra om att frågan om avgiftsfinansiering av vägar och broar senast utretts av 1960 års vägsakkunniga. I sitt år 1962 avgivna betänkande härom (SOU 1962: 26) framhöll de sakkunniga att de fann grundregeln om att de för den allmänna samfärdseln nödiga vägar och förbindelserna i princip skall byggas genom det allmänna och att avgifter inte får uttagas för deras begagnande helt riktig samt i sig själv innebära stora fördelar. Dess tillämpning i praktiken ansågs nämligen bl. a. innebära, att en angelägenhetsgradering av de för utbyggnad aktuella företagen sker samt att sådana företag, vilkas tillkomst ej är tillräckligt motiverade ur ekonomiska eller andra synpunkter, ej kommer till stånd.

Även om behovet av en viss avgiftsfinansierad förbindelse vore så stort, att en investering i och för sig sannolikt skulle vara företagsekonomiskt lönsam, kunde vid bedömandet av härom uppkommande frågor dock inte bortses från allmänna prioriteringsgrunder. För dess utförande måste nämligen kapitalmarknaden i motsvarande mån tas i anspråk — kanske till nackdel för andra viktiga investeringar. Avgörande för ställningstagandet härvid borde till sist vara omfattningen av samhällets totala resurser, vilka alltid måste framstå som begränsade. Frågan om avgiftsfinansiering borde också ses mot bakgrunden av den totala motorfordonsbeskattningens storlek.

De sakkunnigas förslag anmälades i propositionen nr 191 till 1963 års riksdag och lämnades utan erinran av såväl departementschefen som riksdagen (S3LU 1, rskr. 424).

Utskottet vill i sammanhanget också erinra om det utredningsarbete som f. n. pågår inom dels utredningen rörande vägtrafikens kostnadsansvar m. m., dels bilskatteutredningen. I avvaktan på resultatet av dessa utredningar och under hänvisning jämväl till vad i det föregående anförts avstyrker utskottet således motionerna i fråga.

I motionerna I: 12 och II: 12 har yrkats att åtgärder vidtas som leder till att *spridning av enbart salt* på vägar och gator kommer till en starkt restriktiv användning samt att forskningen rörande vägsaltets skadeverkningar och möjligheterna att få fram ett ersättningsmedel ges ökad prioritet. Vidare har i motionen II: 158 yrkats att riksdagen måtte uttala att *halkbekämpning* med hjälp av salt må upphöra.

Vid utskottets behandling av motioner i samma syfte vid fjolårets riksdag framhölls bl. a. att utskottet för sin del är väl medvetet om de olägenheter som användning av salt på vägar i vissa hänseenden innebär. Viss oklarhet syntes också råda om i vilken grad saltspridningen medför skadeverkningar i miljöhänseende m. m. Användningen av salt — med eller utan sand — i halkbekämpande syfte vore dock som utskottet vid flera tillfällen 2*— Bihang till riksdagens protokoll 1970. 6 saml. Nr 6

tidigare framhållit främst betingad av trafiksäkerhetsskäl jämte tekniska och ekonomiska faktorer. Vidare erinrades om att vägverket sedan länge bedriver en omfattande försöks- och undersökningsverksamhet på området samt fortlöpande följer utvecklingen i samarbete med bl. a. statens väg-institut och korrosionsinstitutet och med beaktande jämväl av erfarenheterna utomlands.

Slutligen förutsatte utskottet att verkets arbete på området intensifieras i syfte inte minst att förbättra tillämpade metoder samt den tekniska materielen så att olägenheter och eventuella skadeverkningar i möjligaste mån motverkas.

Under hänvisning till det sålunda anförda finner utskottet inte heller de nu aktuella motionerna böra föranleda någon särskild åtgärd från riksdagens sida. Utskottet utgår dock härvid från att riksdagen — exempelvis i nästkommande års statsverksproposition — erhåller en redogörelse för läget i fråga om den förenämnda försöks- och undersökningsverksamheten.

I motionen II: 60 har yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att försöksverksamhet snarast inledes med anläggande av *särskilda filer för den långsamma trafiken* samt att vägsträckor där omkörning kan ske markeras med särskilda skyltar.

Vad motionärerna därvid anført till stöd för sina yrkanden framstår i och för sig som välmotiverat. Det anses emellertid enligt vad utskottet erfarit inom vägverket inte vara helt klart, att trafiksäkerheten enbart främjas genom anläggande av föreslagna omkörningsfiler. Med ledning av verkets uppfattning om det allmänna vägnätets standard bedöms vidare kostnaden för ett genomförande på riksvägar och större länsvägar av omkörningsfiler i den omfattning motionärerna avsett bli högst avsevärd. En viss restriktivitet anses därför böra iakttagas vid punktvisa investeringar av ifrågavarande karaktär då i annat fall det totala vägbyggnadsprogrammet kan bli påverkat i ogynnsam riktning. I första hand bör sålunda vägbyggnadsmedlen satsas på totalombyggnad av de större vägar som har ned-satt framkomlighet.

På vägverket och till viss del trafiksäkerhetsverket torde dock ankomma att fortlöpande pröva utvecklingen på området samt vidta härav föranledda åtgärder. Vidare må erinras om att vägplaneutredningen jämlikt meddelade direktiv haft att utreda och överväga de med standardnormerna sammanhängande frågorna. Utredningens förslag i bl. a. standardfrågorna remissbehandlas f. n. Några särskilda åtgärder i ämnet från riksdagens sida synes med hänsyn till det anförda ej erforderliga, varför utskottet avstyrker motionen i fråga.

Beträffande det i motionerna I: 704 och II: 820 framställda yrkandet om *effektiv ogräsbekämpning* på vägrenar som gränsar till odlade fält må erinras om att en sådan redan förekommer — där så främst av väghåll-

ningsskäl anses påkallat. Att på sätt motionärerna yrkat direkt föreskriva att dylik verksamhet skall ingå i vägförvaltningarnas åligganden finner utskottet inte lämpligt och avstyrker därför motionerna.

I motionerna I: 707 och II: 848 har yrkats att statens vägverk får i uppdrag att undersöka förutsättningarna för frivilliga överenskommelser i miljövårdande syfte med innehavare av *serviceanläggningar* samt att i de fall där sådana överenskommelser kommit till stånd skyltar med upplysning om närmaste toalett uppsättes på rastplatser.

I sitt förenämnda betänkande Allmänna vägar har 1960 års vägsakkunniga framhållit att redan med nuvarande praxis att utrusta vägar med parkerings- och rastplatser och i viss utsträckning förse dessa med anordningar för sopor m. m. graden av nedskräpning utanför vägarna torde ha hållits på en lägre nivå än vad som eljest skulle ha varit fallet. Ytterligare åtgärder i denna riktning har varit att man genom vägverkets försorg i viss utsträckning inventerat behovet av permanenta toalettanordningar utefter vägarna och även satt upp vissa hänvisningsskyltar på rastplatser o. d. Bensin- och servicestationer har härvid i stor omfattning lämnat sin medverkan. Genom att i ytterligare ökad utsträckning förse vägarna med väl anordnade parkerings- och rastplatser, utrustade med anordningar för sopor m. m. och i viss utsträckning även med toaletter, anses vidare väghållaren i ökad grad kunna lämna ett rimligt bidrag till nedbringandet av nedskräpningen utanför vägområdet. De sakkunniga har även behandlat frågan om renhållningen i övrigt utmed vägarna. Också kommittén för ett renare samhälle har i sitt betänkande (SOU 1969: 18) ingående behandlat härmed sammanhängande frågor. Slutligen må nämnas att vägverket i sin planering av utvecklingen beträffande driftkostnaderna för perioden 1970—1975 räknat med att servicearbetenas omfattning kan komma att påverkas av framlagda utredningsförslag beträffande ansvaret för renhållning m. m.

Under hänvisning till det anförda kan utskottet inte finna någon särskild åtgärd i ämnet från riksdagens sida nu påkallad och avstyrker därför motionerna i fråga.

I motionen II: 843 har yrkats att lämpliga föreskrifter utfärdas beträffande *mitt- och kantmarkeringen av asfaltvägar* under vissa av motionärerna nämnda förhållanden. Enligt vad utskottet inhämtat har emellertid vägförvaltningarna redan lämnats anvisningar i angivet syfte, varjämte frågan kommer att ytterligare uppmärksammas från centralförvaltningens sida. Någon särskild framställning i ämnet från riksdagens sida synes med hänsyn härtill ej påkallad varför motionen avstyrks.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Statens vägverk: Ämbetsverksuppgifter* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av

4 100 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

2. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 481 och II: 550 samt I: 706 och II: 830, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Drift av statliga vägar* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 774 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

3. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 706 och II: 830, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, samt I: 482 och II: 815 till *Byggnade av statliga vägar* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 683 900 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

4. att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

a. till *Bidrag till drift av kommunala vägar och gator* ett förslagsanslag av 107 100 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

b. till *Bidrag till byggande av kommunala vägar och gator* ett reservationsanslag av 331 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

5. att riksdagen

a. till *Bidrag till drift av enskilda vägar m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 54 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

b. medger att under budgetåret 1970/71 statlig lånegaranti för lån avseende inköp av vägunderhållsmaskiner för vissa enskilda vägar beviljas intill ett belopp av 100 000 kr.,

6. att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

a. till *Bidrag till byggande av enskilda vägar* ett reservationsanslag av 23 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

b. till *Tjänster till utomstående* ett förslagsanslag av 8 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

c. till *Avsättning till statens automobilskattemedelsfond* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,

7. att riksdagen avslår motionerna I: 481 och II: 550 i vad de avser ackumulerad eftersläpning rörande vägbyggnad och vägunderhåll samt motionerna I: 706 och II: 830 i vad de avser minskning i fråga om byggande av länsvägar,

8. att riksdagen avslår motionerna I: 481 och II: 550 i vad de avser avvägningen mellan riks- och länsvägar samt I: 706 och II: 830 i vad de avser planeringen av väghållningen,

9. att riksdagen avslår motionerna I: 297 och II: 324,

10. att riksdagen avslår motionerna I: 140 och II: 159,
11. att riksdagen avslår motionerna I: 723 och II: 822,
12. att riksdagen avslår motionerna I: 364 och II: 402,
13. att riksdagen avslår motionerna I: 709 och II: 819,
14. att riksdagen avslår motionerna I: 726 och II: 831,
15. att riksdagen avslår motionerna I: 724 och II: 834,
16. att riksdagen avslår motionerna I: 212 och II: 328,
17. att riksdagen avslår motionerna I: 719 och II: 826,
18. att riksdagen avslår motionerna I: 721 och II: 821,
19. att riksdagen avslår motionerna I: 720 och II: 824,
20. att riksdagen avslår motionen II: 549,
21. att riksdagen avslår motionerna I: 11 och II: 11,
22. att riksdagen avslår motionerna I: 87 och II: 98,
23. att riksdagen avslår motionerna I: 12 och II: 12,
24. att riksdagen avslår motionen II: 158,
25. att riksdagen avslår motionen II: 60,
26. att riksdagen avslår motionerna I: 704 och II: 820,
27. att riksdagen avslår motionerna I: 707 och II: 848,
28. att riksdagen avslår motionen II: 843.

Trafiksäkerhet

3. Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader. Kungl. Maj:t har (punkt C 1, s. 51—55) föreslagit riksdagen att till Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader för budgetåret 1970/71 anvisa ett förslagsanslag av 10 630 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 714 av herrar Helén och Bengtson samt II: 552 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg i vad avser hemställan att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning beträffande trafiksäkerheten syftande till så energiska åtgärder att en sänkning av olycksfrekvensen med minst 50 procent fram till mitten av 1970-talet blir möjlig,

dels motionen II: 13 av herr Sjöholm vari hemställts att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t begära att en parlamentarisk utredning snarast tillsättes med uppgift att skyndsamt föreslå åtgärder för en säkrare motortrafik,

dels motionen II: 15 av herr Wiklund i Stockholm vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att trafiksäkerhetsverket får i uppdrag att påskynda organisation och planering av den fortbildning av körkortsinnehavare, som ingår i nämnda ämbetsverks trafiksäkerhetsprogram, att därvid de folkliga organisationerna inbjudes att medverka som arran-

görer av olika aktiviteter med syfte att om möjligt göra fortbildningen i trafikknusker och körskicklighet till en folkrörelse med därigenom brett och starkt genomslag samt att förslag i ämnet med beräkning av erforderliga kostnader och hur dessa skall täckas framlägges senast under nästa års riksdag.

dels de likalydande motionerna I: 737 av herr Wirtén och II: 851 av herr Tobé m. fl. vari hemställt att riksdagen ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionerna anförts rörande inrättande av en utredningsbyrå inom trafiksäkerhetsverket.

Utskottet. Kungl. Maj:ts beräkning av *medelsbehovet* för nästa budgetår har inte gett utskottet anledning till erinran. Utskottet tillstyrker alltså att under förevarande anslagsrubrik anvisas ett förslagsanslag av 10 630 000 kr., innebärande en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 2 660 000 kr.

I anledning av motionerna I: 737 och II: 851 om *inrättande av en utredningsbyrå* inom trafiksäkerhetsverket vill utskottet framhålla att redan Kungl. Maj:ts förslag innebär att — utöver den förstärkning av verkets resurser som skett för innevarande budgetår — ytterligare resurser tillförs verket. Sålunda beräknas medel för 16 nya tjänster samt för en utökad informationsverksamhet och för materialundersökningar. Under hänvisning härtill och då utskottet inte anser det lämpligt att genom ett uttalande från riksdagens sida i berörda fråga föregripa den budgetbehandling som skall ske under hösten beträffande anslagen för budgetåret 1971/72 avstyrks motionerna i fråga.

I de båda likalydande motionerna I: 714 och II: 552 har bl. a. hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om en *utredning rörande trafiksäkerheten* syftande till i första hand en sänkning av olycksfrekvensen med 50 % fram till mitten av 1970-talet. Vidare har i motionen II: 13 yrkats att en *parlamentarisk utredning* snarast tillsätts med uppgift att skyndsamt föreslå åtgärder för en säkrare motortrafik.

Utskottet vill i anledning härav erinra om att trafiksäkerhetsfrågorna ingående behandlades av utskottet i såväl dess utlåtande nr 89 vid 1967 års riksdag som dess utlåtanden nr 6 vid 1968 och 1969 års riksdagar. Det har därvid framhållits att utskottet finner det angeläget att man söker få ett mer samlat grepp på trafiksäkerhetsfrågorna. Kungl. Maj:ts förslag om inrättande fr. o. m. den 1 januari 1968 av ett trafiksäkerhetsverk m. m. syftade bl. a. härtill. Utskottet redovisade också i sina förenämnda utlåtanden en rad åtgärder som vidtagits eller planerats i samma syfte samt hänvisade till pågående utrednings- och undersökningsverksamhet på trafiksäkerhetsområdet.

I anslutning till det anförda må ånyo erinras om att — som ett led i samordningen av trafiksäkerhetsarbetet — vid trafiksäkerhetsverket bildats en

planeringsnämnd med representanter för de statliga myndigheter som arbetar med arbetarskydd, bebyggelseplanering, väghållning, skolväsende, trafikövervakning, fordonskontroll, trafikreglering, förarutbildning, information, sjukvård, forskning, materialprovning, miljövård och försvar samt representanter för landstings- och kommunförbunden och AB Svensk bilprovning. Nämnden har i ett gemensamt arbetsprogram redovisat de nya åtgärder för ökad trafiksäkerhet som de medverkande myndigheterna samt vissa andra myndigheter och organisationer avser att genomföra eller initiera under tiden den 1 januari 1969—den 30 juni 1970. Vidare har inhämtats uppgifter rörande de frågor som är föremål för utredningar inom olika departement. Programmet omfattar elva olika arbetsområden och avser åtgärder med sikte på trafikanten, fordonet och vägen (gatan) samt berör vidare rättsregler av olika slag, trafikövervakning och trafikdirigering samt beredskap för att ta hand om dem som skadas i trafiken jämte undersökning och forskning m. m. Enligt vad utskottet erfarit planeras f. n. ett nytt arbetsprogram avseende tiden efter den 30 juni 1970.

Vidare må nämnas att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 januari 1970 särskilda sakkunniga tillkallats att ingå i en arbetsgrupp med uppdrag att överarbeta och komplettera de förslag som framlagts i 1964 års transportforskningsutrednings betänkande angående transportforskningens organisation (SOU 1968: 34). Arbetet skall i huvudsak bedrivas enligt anvisningar i en inom kommunikationsdepartementet upprättad promemoria. I denna framhålls bl. a. att den starkt ökande biltrafiken medför att frågorna rörande trafiksäkerheten blir alltmer komplicerade samtidigt som de kräver att snabba och effektiva åtgärder vidtas. Trafiksäkerhetsforskningen utgör enligt promemorian ett viktigt instrument vid handläggningen av trafiksäkerhetsfrågorna. Ifrågavarande forskning har vidare ett nära samband med bl. a. den trafiktekniska forskningen. På det fordons- och maskintekniska området är det av intresse att sådan forskning bedrivs som bidrar till att klarlägga de funktionella krav som bör ställas från exempelvis transportsystemets och trafiksäkerhetens synpunkt. Arbetsgruppen bör enligt promemorian framlägga sina förslag i sådan tid att proposition i ämnet kan föreläggas 1971 års riksdag.

Utskottet vill i likhet med motionärerna understryka trafiksäkerhetsfrågornas utomordentliga vikt. Med beaktande av det förut anförda kan utskottet dock inte finna det motiverat att på sätt i motionerna föreslagits från riksdagens sida begära en särskild utredning i dessa frågor. Utskottet avstyrker följaktligen motionerna I: 714 och II: 552 i nu berörda del samt motionen II: 13.

Vidkommande de i motionen II: 15 framförda förslagen vill utskottet erinra om den verksamhet inom här ifrågavarande område som enligt motionären redan planeras inom trafiksäkerhetsverket och f. ö. även omfattas av den förenämnda planeringsnämndens arbetsprogram. Vad särskilt beträffar

det föreslagna samarbetet med de folkliga organisationerna och deras bildningsverksamhet rörande *fortbildning av körskortsinnehavare* finner utskottet detsamma i och för sig värt beaktande. Då emellertid utskottet anser sig kunna utgå från att trafiksäkerhetsverket vederbörligen uppmärksammar och tillvaratar de möjligheter till frivilliga insatser från bl. a. nämnda organisationers sida som kan visa sig föreligga synes någon särskild framställning i ämnet från riksdagens sida ej erforderlig. Under hänvisning härtill avstyrks motionen i fråga.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 10 630 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
2. att riksdagen avslår motionerna I: 737 och II: 851,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 714 och II: 552 i vad de avser utredning rörande trafiksäkerheten samt motionen II: 13,
4. att riksdagen avslår motionen II: 15.

4. *Statens trafiksäkerhetsverk: Uppdragsverksamhet m. fl. anslag.* Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna C 2—C 4, s. 55—59) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

1. till *Statens trafiksäkerhetsverk: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 13 648 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,
2. till *Registrering av motorfordon* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
3. till *Bidrag till trafiksäkerhetsfrämjande åtgärder vid järnvägs korsningar* ett reservationsanslag av 6 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

5. *Trafiksäkerhetsforskning.* Kungl. Maj:t har (punkt C 5, s. 59—62) föreslagit riksdagen att till Trafiksäkerhetsforskning för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 3 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

I de likalydande motionerna I: 714 av herrar Helén och Bengtson samt II: 552 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg har, såvitt nu är i fråga, hemställts att riksdagen måtte till Trafiksäkerhetsforskning för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 3 946 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

Utskottet. Till förevarande ändamål har Kungl. Maj:t för nästa budgetår föreslagit en medelsanvisning av 3 300 000 kr. innebarande en höjning i förhållande till innevarande budgetår med 300 000 kr. I anledning av Kungl. Maj:ts förslag har i motionerna I: 714 och II: 552 yrkats en höjning av anslaget till av trafiksäkerhetsrådet begärda 3 946 000 kr.

Utskottet finner det i likhet med motionärerna angeläget att trafiksäkerhetsrådet ges ökade resurser för sin betydelsefulla verksamhet. Den av Kungl. Maj:t föreslagna medelstildningen bör dock möjliggöra en viss ökning av forskningsinsatserna på trafiksäkerhetens område. I anslutning härtill må också erinras om den under punkten 3 i det föregående omnämnda arbetsgruppen för överarbetning och komplettering av de förslag som framlagts i 1964 års transportforskningsutrednings betänkande angående transportforskningens organisation. I avvaktan på resultatet härav och under hänvisning jämväl till vad utskottet under förenämnda punkt anfört rörande vidtagna åtgärder och pågående verksamhet i övrigt på trafiksäkerhetsfältet har utskottet funnit sig kunna godta Kungl. Maj:ts förslag angående medelsberäkningen. De förenämnda motionerna avstyrks därför i berörda del.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 714 och II: 552, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 3 300 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

6. Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkt C 6, s. 62—64) och hemställer att riksdagen till *Bidrag till nationalföreningen för trafiksäkerhetens främjande* för budgetåret 1970/71 anvisar ett anslag av 2 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

Sjöfart

7. Allmän översikt över sjöfarten m. m. Anslagen till sjöfartsverkets verksamhet. Före behandlingen av de skilda anslagen har Kungl. Maj:t (s. 65—91) lämnat en allmän översikt över sjöfarten m. m.

Kungl. Maj:ts förslag till medelsanvisning för budgetåret 1970/71 under de skilda anslagen innebär

att till Allmänna sjövägar anvisas ett förslagsanslag av 106 290 000 kr. (punkt D 1, s. 91—92),

att till Säkerheten på fartyg anvisas ett förslagsanslag av 6 175 000 kr. (punkt D 2, s. 92),

att till Övrig verksamhet anvisas ett förslagsanslag av 3 882 000 kr. (punkt D 3, s. 92—93).

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 85 av herr Karl Pettersson och fröken Stenberg samt II: 100 av herrar Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte begära utredning och förslag om bidrag för sänkning av fraktkostnaderna för transitotrafik över de isfria norska hamnarna med beaktande av vad i motionerna anförts, att hänsyn därvid tages till de ökade kostnaderna för samhället och företagen vid svåra isförhållanden och för transoceaniska transporter över Göteborg för den norrländska industrin samt att lokaliseringpolitiska synpunkter för inlandet och skogslänen överväges vid bedömningen av sådana åtgärder,

dels motionen I: 53 av herr Karl Pettersson vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att vid slutgiltig behandling av den framtida hamnorganisationen hänsyn tages till inlandets behov av att utnyttja de norska isfria hamnarna för import och export samt att, i det fall det finns hindrande överenskommelser för de norska hamnarnas utnyttjande för inlandet för vissa varuslag, dessa hinder undanröjs,

dels de likalydande motionerna I: 296 av herr Schött m. fl. och II: 325 av herr Hedin m. fl. vari hemställts att riksdagen vid behandlingen av punkt D1 i bilaga 8 till statsverkspropositionen år 1970 till Allmänna sjövägar för budgetåret 1970/71 måtte anslå 106 360 000 kr.,

dels motionen II: 828 av herr Gustafsson i Stenkyrka m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte bevilja ett anslag å 125 000 kr. budgetåret 1970/71 att användas i enlighet med sjöfartsverkets framställning för en översyn av sjöräddningstjänstens möjligheter till övervakning, insatsberedskap och effektivitet.

Utskottet. I förevarande sammanhang har i statsverkspropositionen erinrats om att sjöfartsverkets driftmedel fr. o. m. innevarande budgetår är anvisade under tre anslag, nämligen Allmänna sjövägar, Säkerheten på fartyg och Övrig verksamhet. Den koncentration av anslagen som skett har tillkommit som ett led i omläggningen till programbudgetering hos verket och ansluter till programindelningen av verksamheten. Omorganisationen av verkets centrala förvaltning den 1 juli 1969 (prop. 1969: 58, JoU 17, 2LU och SU 96, rskr, 200, 224 och 243) hade liknande syfte. Sammanföringen av åtta byråer och ett försvarskontor till fem avdelningar underlättar sålunda fastställandet av de organisatoriska enheternas programansvar och skapar

förutsättningar för bättre överensstämmelse mellan kostnadsansvar och program.

Vidare har i statsrådsprotokollet erinrats om att lotsorganisationsutredningen i oktober 1968 avgett betänkandet Lots- och fyrväsendets organisation (stencil K 1968: 8). Sjöfartsutredningen har i december samma år avgett betänkandet De statliga sjöfartsavgifterna (stencil K 1968: 9). Över betänkandena har efter remiss ett stort antal myndigheter och organisationer avgett yttranden. Beredningen av dessa ärenden har ännu inte avslutats men avses skola slutföras inom sådan tid att särskild proposition kan föreläggas årets riksdag. Vidare har hamnutredningen i juni 1969 avgett betänkandet De svenska hamnarna (SOU 1969: 22 och 23). Även detta betänkande är föremål för beredning.

Av sjöfartsverket framlagda förslag om en sammanlagd medelsanvisning under driftbudgeten av 116,5 milj. kr. har av Kungl. Maj:t godtagits med endast smärre korrigeringar. Detta innebär att anslagen tas upp med 106 290 000 kr. till Allmänna sjövägar, 6 175 000 kr. till Säkerheten på fartyg och 3 882 000 kr. till Övrig verksamhet.

Utskottet har vid sin prövning av *medelsberäkningen* funnit sig böra godta att i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag förstnämnda anslag tas upp med 106 290 000 kr. Härav följer att utskottet avstyrker motionerna I: 296 och II: 325 om en höjning av anslaget med 70 000 kr., avsedda för utmärkning av Knolls grund i Östersjön. Utskottet anser sig härvid kunna utgå från att sjöfartsverket uppmärksammar den av motionärerna aktualiserade frågan samt vidtar i anledning härav eventuellt erforderliga åtgärder. Utskottet avstyrker jämväl motionen II: 828 om en höjning med 125 000 kr. att i enlighet med sjöfartsverkets förslag användas för en översyn av sjöräddningstjänstens möjligheter till övervakning, insatsberedskap och effektivitet. Formerna för en översyn av sjöräddningsväsendet anses dock av departementschefen böra närmare övervägas varför inga medel beräknats för särskild undersökning inom sjöfartsverket av denna fråga. Utskottet vill i anslutning härtill understryka departementschefens uttalande att en sådan översyn är angelägen samt förutsätter vidare att den snarast kommer till stånd.

Anslagsberäkningarna i övrigt har ej gett utskottet anledning till erinran liksom ej heller vad departementschefen i samband därmed anfört och förordat i fråga om läkarundersökningar av sjöfolk. Detta innebär bl. a. att dessa undersökningar, för vilka f. n. staten och den undersökta delar på kostnaden, i fortsättningen i princip skall betalas av redaren. Den undersöktes rätt till ersättning anses böra begränsas till undersökningar utförda av de särskilda sjömansläkarna. Rätten till ersättning skall dock även avse undersökning som utförts utomlands av läkare som godtagits av socialstyrelsen.

I motionerna I: 85 och II: 100 har yrkats utredning rörande *statsbidrag för transitotrafik* över norska hamnar, m. m. Utskottet vill i anledning härav framhålla att vissa härmed sammanhängande frågor tagits upp i de förslag som efter ett gemensamt nordiskt utredningsarbete rörande transportpolitiken lagts fram i betänkandet Nordtrans (NU 1969: 13) och f. n. prövas inom ramen för Nordiska rådets arbete. Vidare är, såsom tidigare nämnts, hamnutredningens betänkande under beredning i Kungl. Maj:ts kansli. Under hänvisning härtill och i avvaktan på resultatet av sålunda pågående överväganden avstyrks motionerna i fråga.

Av samma skäl avstyrker utskottet motionen I: 53 om *hamnorganisationen*.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 296 och II: 325 samt II: 828 till *Allmänna sjövägar* för budgetåret 1970/71 anvisar ett förslagsanslag av 106 290 000 kr.,
2. att riksdagen för budgetåret 1970/71
 - a. till *Säkerheten på fartyg* anvisar ett förslagsanslag av 6 175 000 kr.,
 - b. till *Övrig verksamhet* anvisar ett förslagsanslag av 3 882 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 85 och II: 100,
4. att riksdagen avslår motionen I: 53.

Övriga sjöfartsändamål

8. *Handelsflottans pensionsanstalt m. fl. anslag*. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna D 4—D 7, s. 93—95) och hemställer

- att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar
1. till *Handelsflottans pensionsanstalt* ett anslag av 1 000 kr.,
 2. till *Bidrag till vissa resor av sjöfolk* ett förslagsanslag av 365 000 kr.,
 3. till *Avsättning till handelsflottans välfärdsfond* ett förslagsanslag av 650 000 kr.,
 4. till *Understöd åt skärgårdsrederier m. m.* ett förslagsanslag av 625 000 kr.

Institut m. m.

9. *Transportnämnden m. fl. anslag*. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag (punkterna E 1—E 12, s. 96—112) och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

1. till *Transportnämnden* ett förslagsanslag av 889 000 kr., därav tre fjärdedelar alt avräknas mot automobilskatte-medlen,
2. till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 18 244 000 kr.,
3. till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Underhåll av materiel m. m.* ett förslagsanslag av 1 022 000 kr.,
4. till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Nyanskaffning av instrument m. m.* ett reservationsanslag av 400 000 kr.,
5. till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 3 850 000 kr.,
6. till *Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Väderlekstjänst för luftfarten* ett förslagsanslag av 8 611 000 kr.,
7. till *Bidrag till väderleksstationer i Nordatlanten och på Grönland m. m.* ett förslagsanslag av 1 453 000 kr.,
8. till *Statens väginstitut* ett förslagsanslag av 3 461 000 kr., att avräknas mot automobilskatte-medlen,
9. till *Statens väginstitut: Utrustning* ett reservationsanslag av 170 000 kr., att avräknas mot automobilskatte-medlen,
10. till *Statens geotekniska institut: Förvaltningskostnader* ett förslagsanslag av 2 245 000 kr.,
11. till *Statens geotekniska institut: Uppdragsverksamhet* ett förslagsanslag av 2 617 000 kr.,
12. till *Statens geotekniska institut: Utrustning* ett reservationsanslag av 100 000 kr.

Diverse

10. Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägs-linjer m. m. Kungl. Maj:t har (punkt F 1, s. 113—120) föreslagit riksdagen att till Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägs-linjer m. m. för budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 231 200 000 kr.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 8 av herrar Paul Jansson och Birger Andersson samt II: 9 av herr Blomkvist m. fl. vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer att förhandlingar upptas med statens

järnvägar om utsträckt giltighet för det s. k. 67-kortets utnyttjande för rabatterade resor för folkpensionärer och förtidspensionärer,

dels de likalydande motionerna I: 84 av herr Eric Peterson m. fl. och II: 97 av herr Jonsson i Mora m. fl. vari yrkats att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa att åtgärder vidtages så att även änkepensionärer enligt lagen om allmän försäkring, i första hand de som uppnått 60 års ålder, inneslutes i den utvidgning av 67-kortets giltighet för rabatt å resor, som riksdagen beslutat efter hemställan i proposition nr 155 vid 1968 års riksdag,

dels de likalydande motionerna I: 718 av herr Mattsson m. fl. och II: 847 av herr Stridsman m. fl. vari hemställts att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala att utbildning hos hantverkare i fråga om studeranderabatt för resor skall jämföras med annan utbildning,

dels de likalydande motionerna I: 139 av herr Per Jacobsson m. fl. och II: 157 av herr Jonsson i Mora m. fl. vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller att förhandlingar upptas med statens järnvägar om utvidgning av det s. k. 67-kortets giltighet att även avse rabatt vid resa i första klass på järnväg,

dels de likalydande motionerna I: 363 av herr Kaijser och II: 556 av fröken Wetterström och fröken Ljungberg vari yrkats att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa att Kungl. Maj:t måtte anmoda SJ att påskynda utredningen av kostnaderna för ett utsträckande av 67-kortsförmånen till att omfatta även resa i första klass tågkupé.

Utskottet. Den av Kungl. Maj:t föreslagna *medelsanvisningen* om 231 200 000 kr. tillstyrks av utskottet.

I motionerna I: 8 och II: 9 har hemställts att förhandlingar upptas med statens järnvägar om *utsträckt giltighet för det s. k. 67-kortets utnyttjande*. Utskottet vill i anledning härav framhålla att vissa utvidgningar i den riktning motionärerna förordat skett under senare år och inte minst avseende kalenderåret 1970. Med beaktande härav och under hänvisning jämväl till den översyn av tillämpningsområdet m. m. för rabattsystemet i dess helhet som fortlöpande pågår inom SJ finner utskottet någon särskild åtgärd i ämnet från riksdagens sida ej påkallad. Motionerna avstyrks därför.

I motionerna I: 84 och II: 97 har yrkats att åtgärder vidtas i syfte att *änkepensionärer* — i första hand de som uppnått 60 års ålder — inneslutes i den utvidgning av 67-kortets giltighet som riksdagen beslutat efter hemställan i propositionen nr 155 vid 1968 års riksdag. Vad motionärerna därvid anfört till stöd för sitt yrkande framstår i och för sig som beaktansvärt. Utskottet utgår emellertid från att även frågor av det slag som upptagits i dessa motioner kommer att uppmärksammas i samband med förenämnda översyn och avstyrker därför motionerna i fråga.

Av samma skäl avstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 718 och

II: 847 att riksdagen måtte uttala att utbildning hos hantverkare i fråga om *studeranderabatt* för resor skall jämföras med annan utbildning.

I motionerna I: 139 och II: 157 har hemställts att förhandlingar upptas med statens järnvägar om utvidgning av det s. k. 67-kortets giltighet att även avse *rabatt vid resa i första klass* på järnväg. Vidare har i motionerna I: 363 och II: 556 yrkats att Kungl. Maj:t måtte anmoda SJ att påskynda utredningen av kostnaderna för ett utsträckande av 67-kortsförmånen till att omfatta även resa i första klass.

Vid sin behandling av motioner i samma syfte vid fjolårets riksdag hänvisade utskottet till sistnämnda utredning inom SJ samt förutsatte att — därest reformen av företagsekonomiska skäl skulle befinnas motiverad — SJ vidtoge härav föranledda åtgärder. Enligt vad utskottet erfarit har SJ numera slutfört utredningen och därvid funnit reformen i fråga ej vara företagsekonomiskt motiverad. Om statsmakterna ändå påfordrar dess genomförande måste SJ i särskild ordning kompenseras härför. Ersättningsbeloppets storlek beräknas vid gällande taxeläge uppgå till minst 1 milj. kr. per år. Med hänsyn härtill har utskottet inte funnit sig berett att biträda motionärernas yrkanden. Utskottet anser sig dock kunna utgå från att härmed sammanhängande frågor hålls aktuella vid den fortsatta omprövningen av rese- och rabattformerna för berörda kategorier.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer m. m.* för budgetåret 1970/71 anvisar ett anslag av 231 200 000 kr.,
2. att riksdagen avslår motionerna I: 8 och II: 9,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 84 och II: 97,
4. att riksdagen avslår motionerna I: 718, och II: 847,
5. att riksdagen avslår motionerna I: 139 och II: 157,
6. att riksdagen avslår motionerna I: 363 och II: 556.

11. *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer.* Kungl. Maj:t har (punkt F 2, s. 121—122) föreslagit riksdagen att till *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer* för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 11 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de likalydande motionerna I: 10 av herr Strandberg m. fl. och II: 61 av herrar Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs vari hemställts att riksdagen måtte besluta att den generella gränsen för bidragsgivning till icke lönsamma busslinjer höjes till 3 kr. per bidragsberättigad vagnmil samt att riksdagen till *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma buss-*

linjer för budgetåret 1970/71 måtte anvisa ett reservationsanslag av 13 500 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

dels de likalydande motionerna I: 295 av herrar Eric Peterson och Axel Kristiansson samt II: 327 av herrar Josefson i Arrie och Tobé vari hemställt att riksdagen måtte till Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer under sjätte huvudtiteln för budgetåret 1970/71 anvisa ett reservationsanslag av 13 500 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,

dels de likalydande motionerna I: 294 av herrar Svante Kristiansson och Mårtensson samt II: 326 av herrar Johnsson i Blentarp och Jönsson i Arlöv vari hemställt att riksdagen beslutar att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning om möjligheterna att genom länsstyrelsernas tillståndsgivning samordna den kollektiva trafiken med skolbarnstransporter på samma vägsträcka eller i samma område samt att i förekommande fall ange en sådan samordning som en förutsättning för de statsbidrag som nu utgår till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer m. m. och till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer.

Utskottet. Kungl. Maj:ts förslag under förevarande punkt innebär att till ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer för nästa budgetår anvisas ett anslag av 11 200 000 kr. mot av transportnämnden föreslagna 13 500 000 kr. Nämnden har vid sin beräkning av anslagsbehovet utgått från en höjning av bidraget från 2: 50 till 3 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete.

I anledning av Kungl. Maj:ts förslag har i motionerna I: 10 och II: 61 hemställt att den generella gränsen för bidragsgivning till icke lönsamma busslinjer höjes till 3 kr. per bidragsberättigad vagnmil samt att till ifrågasvarande ändamål för budgetåret 1970/71 anvisas ett anslag av 13,5 milj. kr. I motionerna I: 295 och II: 327 har likaledes hemställt om en anslagshöjning till 13,5 milj. kr.

Såsom i statsverkspropositionen framhållits höjdes den generella maxigränsen för bidragsbeloppen med 50 öre till 2: 50 per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete den 1 januari 1968. Denna höjning fick verkan första gången vid den bidragsgivning som transportnämnden beslöt i januari 1969. De senaste årens utveckling mot en procentuellt sämre bidragstäckning bröts sålunda genom denna bidragsgivning. Utskottet vill i anslutning härtill erinra om den av Kungl. Maj:t tillsatta bussbidragsutredningen, som bl. a. har till uppgift att närmare undersöka formerna för den ifrågasvarande bidragsgivningen och som beräknar slutföra sitt arbete under år 1970. Med beaktande av det anförda och i avvaktan på resultatet av utredningen har utskottet funnit sig böra godta Kungl. Maj:ts förslag och avstyrker följaktligen samtliga motioner i fråga.

I motionerna I: 294 och II: 326 har begärts utredning om möjligheterna

att genom länsstyrelsernas tillståndsgivning samordna den kollektiva trafiken med vissa skolbarntransporter samt att i förekommande fall ange en sådan samordning som en förutsättning för vissa statsbidrag. Utskottet vill i anledning härav framhålla att det föreligger ett växande intresse från kommunernas sida att aktivt medverka till att de lokala trafikfrågorna får en bättre lösning. Kommunerna har också i vissa fall medverkat vid organiserandet av kollektiv trafik genom att ordna transporter med taxi och skolbussar som även får utnyttjas av äldre personer. Dessa frågor lösningsbara har ansetts vara viktiga uppgifter för kommunblocken och landstingen. Det har vidare ansetts vara nödvändigt att lösa frågan om en rimlig trafikförsörjning för grupper i samhället, som har särskilda problem. Sådana lösningar har förutsatt en kombination av insatser med olika trafikmedel och i samarbete mellan bl. a. SJ och kommunerna.

Utskottet vill i förevarande sammanhang särskilt understryka att kommunerna måste aktivt medverka för lösningen av dessa frågor bl. a. genom att åstadkomma samarbete mellan befintliga trafikföretag. Vidare må erinras om att en arbetsgrupp inom kommunikationsdepartementet med representanter för bl. a. Svenska kommunförbundet undersökt möjligheterna att komplettera och omstrukturera den befintliga kollektiva trafiken i glesbygdsområden för att åstadkomma en tillfredsställande trafikförsörjning. Arbetet har skett i form av en planering av lokal trafikservice för Vilhelmina kommun och avsikten är att planeringen skall kunna tjäna som modell för andra kommuner med liknande trafikförsörjningsproblem. Kostnader för sådan trafikservice beaktas vid prövning av framställningar om extra skatteutjämningsbidrag. Slutligen vill utskottet erinra om den i det föregående nämnda bussbidragsutredningen samt den av Kungl. Maj:t i maj 1969 tillsatta utredningen rörande företagsstrukturen inom den yrkesmässiga vägtrafiken, vilka utredningar avsetts skola behandla bl. a. de av motionärerna aktualiserade frågorna. I avvaktan jämväl på resultatet av sålunda pågående utredningsverksamhet i dessa frågor finner utskottet någon särskild framställning från riksdagens sida av det slag motionärerna förordnat ej påkallad. Motionerna avstyrks därför.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionerna I: 10 och II: 61 samt I: 295 och II: 327 till *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 11 200 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,

2. att riksdagen avslår motionerna I: 294 och II: 326.

12. **Driftbidrag till luftfartsverket.** Kungl. Maj:t har (punkt F 3, s. 122--125) föreslagit riksdagen att *dels* till Driftbidrag till luftfartsverket för

budgetåret 1970/71 anvisa ett anslag av 7 800 000 kr., dels uppdra åt fullmäktige i riksgäldskontoret att för beredande av ytterligare rörelsemedel åt luftfartsverket tillhandahålla verket en från 3 000 000 kr. till 20 000 000 kr. ökad rörlig kredit.

I detta sammanhang har utskottet behandlat de likalydande motionerna I: 486 av fröken Stenberg m. fl. och II: 838 av herr Nilsson i Agnäs m. fl. vari yrkats att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om översyn syftande till en statlig passageraravgift för resenärer flygsträckan Umeå—Vasa motsvarande den som gäller Danmarksresenärer Malmö—Köpenhamn.

Utskottet tillstyrker den föreslagna medelsanvisningen om 7,8 milj. kr. samt att — på sätt Kungl. Maj:t föreslagit — maximibeloppet för luftfartsverkets rörliga kredit i riksgäldskontoret ökas till 20 milj. kr.

I anledning av yrkandet i motionerna I: 486 och II: 838 vill utskottet erinra om 1967 års riksdagsbeslut rörande riktlinjerna för luftfartsverkets verksamhet och organisation (prop. 57, SU 107, rskr. 267). Under hänvisning till innebörden av de principer som därvid godtogs för nämnda verksamhet anser sig utskottet inte kunna biträda motionärernas yrkanden och avstyrker följaktligen motionerna i fråga.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen till *Driftbidrag till luftfartsverket* för budgetåret 1970/71 anvisar ett anslag av 7 800 000 kr.,
2. att riksdagen uppdrar åt fullmäktige i riksgäldskontoret att för beredande av ytterligare rörelsemedel åt luftfartsverket tillhandahålla verket en från 3 000 000 kr. till 20 000 000 kr. ökad rörlig kredit,
3. att riksdagen avslår motionerna I: 486 och II: 838.

13. Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser m. fl. anslag. Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna F 4—F 7, s. 125—129) hemställer utskottet

att riksdagen för budgetåret 1970/71 anvisar

1. till *Ersättning till postverket för befordran av tjänsteförsändelser* ett förslagsanslag av 125 000 000 kr., därav 2 600 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen,
2. till *Bidrag till vissa internationella sammanslutningar m. m.* ett förslagsanslag av 1 340 000 kr.,
3. till *Beredskap för civil luftfart* ett reservationsanslag av 800 000 kr.,

4. till *Kostnader för visst värderingsförfarande* ett förslagsanslag av 40 000 kr.

Stockholm den 3 april 1970

På statsutskottets vägnar:

GÖSTA BOHMAN

Vid ärendets slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Bohman (m), Birger Andersson (s), Axel Andersson (fp), fru Wallentheim (s), herrar Mårtensson (s), Per Jacobsson (fp), Bertil Petersson (s), Bengt Gustavsson (s), Bengtson (cp), Herbert Larsson (s), Rönberg (s), Eric Peterson (fp), Jonsson (s), Strandberg (m) och Johan Olsson (cp) samt

från andra kammaren: herrar Karlsson i Olofström (s), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), fru Lewén-Eliasson (s), herrar Lindholm (s), Gustafsson i Uddevalla (s), Lindahl (s), Cassel (m), Blomkvist (s), Svanberg (s), Dahlgren (cp), Zachrisson (s), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp).

Reservationer

1. vid *punkten 2* (Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet) beträffande anslaget till *drift av statliga vägar* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Eric Peterson (fp), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 8 börjar med »Utskottet finner» och slutar med »12,4 milj. kr.» bort ha följande lydelse:

»Utskottet har vid sin prövning av denna anslagsfråga inte funnit sig kunna godta Kungl. Maj:ts förslag. Såsom i motionerna I: 481 och II: 550 samt I: 706 och II: 830 framhållits är vägnätet på många sätt starkt eftersatt. Detta gäller inte minst de sekundära vägar som i första hand berörs av anslagstilldelningen för förstärkt vägunderhåll. Då det gäller att med begränsade medel snabbt åstadkomma standardhöjningar i fråga om framkomlighet och trafiksäkerhet torde insatserna för förstärkt vägunderhåll ge största resultat per insatt krona. Då utskottet sålunda finner vägverkets anslagsyrkande i fråga om förstärkt underhåll välmotiverad tillstyrker utskottet att anslagsmedlen härför uppräknas med de ytterligare 12,4 milj. kr. verket begärt samt att anslaget till drift av statliga vägar följaktligen tas upp med 786,4 milj. kr.»

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 481 och II: 550 samt I: 706

och II: 830, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, till *Drift av statliga vägar* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 786 400 00 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,»

2. vid *punkten 2* (Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet) beträffande anslaget till *byggande av statliga vägar* av

a. herrar Bengtson (cp), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Dahlgren (cp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 8 börjar med »Utskottet tillstyrker» och på s. 9 slutar med »avstyrks sålunda» bort ha följande lydelse:

»Utskottet vill i anledning härav erinra om den eftersläpning på vägbyggandets område som blivit resultatet av de senaste årens alltför små anslag och som drabbat framför allt länsvägarna. Såsom i motionerna I: 706 och II: 830 framhållits bör därför för nästa budgetår en uppräknig av förevarande anslag med 24,5 milj. kr. ske, vilka medel i sin helhet bör tillföras byggandet av länsvägar. Däremot kan utskottet inte tillstyrka att — på sätt i motionerna I: 482 och II: 815 föreslagits — 50 milj. kr. överförs från anslaget till byggande av kommunala vägar och gator till här ifrågasvarande anslag. Sistnämnda båda motioner avstyrks sålunda.»

dels utskottets hemställan under 3. bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 706 och II: 830, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, samt med avslag å motionerna I: 482 och II: 815 till *Byggande av statliga vägar* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 708 400 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,»

b. beträffande *överförande av medel från anslaget till byggande av kommunala vägar och gator till anslaget till byggande av statliga vägar* av herrar Birger Andersson (s), Bertil Petersson (s), Herbert Larsson (s), Rönnberg (s), Jonsson (s) och Blomkvist (s) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 8 börjar med »Utskottet tillstyrker» och på s. 9 slutar med »avstyrks sålunda» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Såsom i motionerna I: 482 och II: 815 framhållits kan det allvarligt övervägas att totalt sett höja anslagen till det statliga vägbyggandet. På sikt bör mer kunna satsas på dessa investeringar. Vid fördelningen i grova drag av de efter hand ökade resurserna i samhället bör väginvesteringarna ges förhållandevis hög prioritet. Men redan på kort sikt förutsätter en aktiv och planmässig regionalpolitik att väginvesteringarna under alla för-

hållanden ökas i 'mellanregionerna'. Detta kan ske redan inom ramen för de vägbyggnadsanslag som Kungl. Maj:t föreslagit för nästa budgetår. Det finns nämligen starka skäl ifrågasätta den kraftiga förskjutning av de statliga vägbyggnadsanslagen från dessa regioner till storstadsregionerna som gjorts i de av vägverket nyligen fastställda flerårsplanerna för det statliga vägbyggandet och för bidragsgivningen till det kommunala vägbyggandet för åren 1970—1974.

Det är svårt att i de av riksdagen gjorda uttalandena finna stöd för denna förskjutning. Lokaliseringen av väginvesteringarna är emellertid av mycket stor betydelse för samhällsutvecklingen i stort. Därför bör mera väsentliga förskjutningar som kan övervägas i fråga om dessa investeringar i första hand göras med hänsyn till den regionalpolitik man vill föra. Någon sådan samordning synes inte ha ifrågakommit när nämnda flerårsplaner för det statliga vägbyggandet nyligen fastställts av vägverket. Lokaliseringen i stort av väginvesteringar är inte främst en teknisk-administrativ fråga utan en politisk angelägenhet. Därför bör statsmakterna mera konkret än som hittills skett fastställa såväl principerna som omfattningen i stort av de statliga vägbyggnadsanslagens fördelning på olika regioner i riket.

Omedelbara åtgärder bör vidtagas för att inom ramen för nuvarande statliga vägbyggnadsanslag få en ur regionalpolitisk synpunkt bättre fördelning av dessa satsningar. En verksam sådan åtgärd skulle vara att minska statsbidraget till det kommunala vägbyggandet i storstadsregionerna.

Vid oförändrad total ram för de statliga vägbyggnadsanslagen bör statsbidraget till det kommunala vägbyggandet för perioden 1970—1974 minskas med 200 miljoner kronor att överföras till det statliga byggandet av riks- och länsvägar. Denna förskjutning bör genom ett riksdagens beslut kunna komma till utförande under åren 1971—1974, för vilken tid riksdagen ännu inte fastställt de totala ramarna för de statliga vägbyggnadskostnaderna. Nämnda minskning bör uteslutande avse de tilltänkta statsbidragen för Stockholmsområdets och Göteborgsområdets vidkommande. Det i statsverkspropositionen för nästa budgetår upptagna anslaget till bidrag till byggande av kommunala vägar och gator bör i anslutning härtill minskas med 50 milj. kr. från 331 milj. kr. till 281 milj. kr. och anslaget till byggande av statliga vägar uppräknas med motsvarande belopp. Den i motionerna I: 706 och II: 830 föreslagna anslagshöjningen har utskottet däremot inte funnit sig berett att tillstyrka.»

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 482 och II: 815 samt med avslag å motionerna I: 706 och II: 830, sistnämnda båda motioner såvitt nu är i fråga, till *Byggande av statliga vägar* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 733 900 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,»

3. vid *punkten 2* (Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet) beträffande *överförande av medel från anslaget till byggande av kommunala vägar och gator till anslaget till byggande av statliga vägar* herrar Birger Andersson (s), Bertil Petersson (s), Herbert Larsson (s), Rönnberg (s), Jonsson (s) och Blomkvist (s) som — vid bifall till reservationen 2 b — anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 9 som börjar med »Anslaget till» och slutar med »30 milj. kr.» bort ha följande lydelse:

»Anslaget till byggande av *kommunala vägar och gator* bör såsom av det föregående framgår tas upp med ett i förhållande till Kungl. Maj:ts förslag med 50 milj. kr. minskat belopp eller med 281 milj. kr.»

dels utskottets hemställan under 4 b bort ha följande lydelse:

»b. till bidrag till *Byggande av kommunala vägar och gator* ett reservationsanslag av 281 000 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen,»

4. vid *punkten 2* (Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet) beträffande *ackumulerad eftersläpning rörande vägbyggnad och vägunderhåll* samt *minskningen i fråga om byggande av länsvägar* av herrar Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Eric Peterson (fp), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande som på s. 6 börjar med »Mot bakgrund» och på s. 7 slutar med »av länsvägar» bort ha följande lydelse:

»Förenämnda vägplan 1970 är för närvarande föremål för remissbehandling. En närmare bedömning av denna plan torde böra anstå tills denna remissbehandling är avslutad. Klart är emellertid redan nu att anslagen för nästkommande budgetår inte ens förslår till att uppfylla vägplanens minimalalternativ. Kungl. Maj:t bör därför enligt utskottets uppfattning redan vid kommande års budgetarbete beräkna resurser för vägändamål av sådan omfattning att senare års ackumulerade eftersläpning såvitt rör vägbyggnad och drift undanröjes. Om så blir fallet skulle det också bli möjligt att tillgodose många av de berättigade önskemål som framförts i motioner, som behandlas i detta utlåtande.»

dels utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

»7. att riksdagen i anledning av motionerna I: 481 och II: 550 i vad de avser ackumulerad eftersläpning rörande vägbyggnad och vägunderhåll samt motionerna I: 706 och II: 830 i vad de avser minskning i fråga om byggande av länsvägar som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i dessa frågor anfört,»

5. vid *punkten 2* (Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet) beträffande *avvägningen mellan riks- och länsvägar samt planeringen av väghållningen* av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Eric Peterson (fp), Strandberg (m), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Cassel (m), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 7 som börjar med »Av samma» och slutar med »av väghållningen» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Goda vägförbindelser är såsom i motionerna I: 706 och II: 830 framhållits en förutsättning för fortsatt framåtskridande. Målsättningen om ett decentraliserat samhälle kräver ett över hela landet väl utbyggt vägnät. Tillfredsställande transportförhållanden är nödvändiga för att företagslokalisering skall kunna ske och en väl fungerande persontrafik är av avgörande betydelse för människornas trivsel. Vid en fördelning av anslaget för byggande av vägar mellan riksvägar och länsvägar bör därför enligt utskottets uppfattning hänsyn tas inte endast till den tendens till koncentration av trafiken till riksvägar som utmärkt de senaste årens utveckling utan också till den roll, som ett väl utbyggt länsvägnät spelar i den framtida regionalpolitiken och i trafikpolitiken över huvud. Fördelningen av de för vägändamål avsatta resurserna mellan riksvägar, länsvägar och enskilda vägar måste sålunda vara sådan att en positiv befolknings- och näringslivsutveckling i landets olika delar främjas. Utskottet vill dessutom erinra om att riksdagen år 1963 vid fastställandet av riktlinjerna för trafikpolitiken fastslog att alla delar av landet skall ha en tillfredsställande trafikförsörjning. I detta uttalande låg givetvis också en anvisning i fråga om vägpolitikens utformning. Det blir därför nödvändigt att pröva Vägplan 1970 också ur nu angivna synpunkter.

Vad utskottet anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

»8. att riksdagen i anledning av motionerna I: 481 och II: 550 i vad de avser avvägningen mellan riks- och länsvägar samt I: 706 och II: 830 i vad de avser planeringen av väghållningen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet i dessa frågor anfört,»

6. vid *punkten 2* (Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet) beträffande *vägväsendets framtida finansiering* av herrar Bohman (m), Strandberg (m), Nordstrandh (m) och Cassel (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 13 som börjar med »Utskottet vill i anledning härav» och slutar med »i fråga» bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner i likhet med motionärerna lånefinansieringen utgöra

ett nödvändigt komplement till direktfinansieringen om det skall bli möjligt att ge vägnätet en standardhöjning som tillfredsställande uppfyller kraven på transportekonomi och trafiksäkerhet.

Det torde därför snarast böra utredas i vilken utsträckning ett lånefinansieringssystem för motorvägar, tunnlar och storbroar kan användas som komplement till direktfinansiering.

Beträffande vissa större väg- och broföretag innebär deras tillkomst så betydande fördelar för trafikanterna att dessa kan antas vara beredda att genom avgifter finansiera anläggningen helt eller delvis. Införandet av ett sådant avgiftssystem synes vara enda möjligheten att inom överskådlig tid få till stånd ett tillräckligt nät av motorvägar även i vårt land. Det kan knappast resas några invändningar häremot från vare sig sakliga eller principiella synpunkter.

Utskottet vill i anslutning härtill erinra om att med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande chefen för finansdepartementet under år 1965 tillkallat särskilda sakkunniga med uppgift att verkställa översyn av vägtrafikbeskattningen och därmed sammanhängande frågor. I direktiven angavs som utgångspunkt för utredningsarbetet att kostnaderna för vägväsendet och vägtrafikväsendet, liksom nu i princip är fallet, skall bäras av vägtrafiken. Att bestämma dessa kostnader syntes emellertid vara förenat med flera djupgående problem av ekonomiskt och trafikpolitiskt slag. För att lösa dessa problem har chefen för kommunikationsdepartementet tillkallat en särskild expertundersökning, där utredningen bl. a. enligt direktiven har att pröva vilka kostnader för det allmänna som bör hänföras till vägtrafiken. Även frågan hur dessa kostnader lämpligen bör fördelas på olika trafikantkategorier skall övervägas av utredningen.

Det vore enligt utskottets uppfattning värdefullt om direktiven till dessa utredningar kompletterades på sådant sätt att även frågan om en framtida avgiftsfinansiering ingående kunde prövas, eller, om så inte skulle anses lämpligt, att en ny utredning tillsätts för att ingående pröva denna fråga.»

dels utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

»22. att riksdagen i anledning av motionerna I: 87 och II: 98 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört beträffande utredning rörande vägväsendets framtida finansiering,»

7. vid punkten 2 (Allmän översikt över vägväsendet. Anslagen till vägväsendet)

a. beträffande *flerårsplan för vägbyggandet* av herr Johan Olsson (cp).

b. beträffande *byggande av länsvägar i Kopparbergs län* av herr Eliasson i Sundborn (cp).

c. beträffande *täckning med statsbidrag av kostnaderna för den enskilda väghållningen och formerna för byggande och drift av enskilda vägar* av herr Johan Olsson (cp).

d. beträffande *fria resor vid överfart till fastlandet för bofast befolkning på skärgårdsöar* av herr Dahlgren (cp).

8. vid *punkten 3* (Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader) beträffande *inrättande av en utredningsbyrå* av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Eric Peterson (fp), Strandberg (m), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Cassel (m), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 18 som börjar med »I anledning av» och slutar med »i fråga» bort ha följande lydelse:

»I anledning av motionerna I: 737 och II: 851 om inrättande av en *utredningsbyrå* inom trafiksäkerhetsverket vill utskottet erinra om att förslag härom redan tidigare framförts av verket — dock utan att vinna statsmakternas bifall. Departementschefens förslag under förevarande punkt innebär vidare en reducering i förhållande till verkets förslag med hela 12,3 milj. kr. Av statsverkspropositionen framgår att byrån bl. a. skulle handha det nödvändiga utvecklingsarbete som behövs inom trafiksäkerheten. Åtgärder i fråga om inskränkningar i och reglering av vägtrafiken berör snart sagt varje människa och måste därför vara klart dokumenterade genom utredningar och försök samt med kännedom om utländska erfarenheter. Utöver vad som framgår i propositionen kan nämnas arbetsuppgifter med problem sådana som däckdubbar, vägsaltning, differentierade körkort, utvidgning av kontrollbesiktning och utformning av trafikmiljön i stadsplaner och arbetsplaner för vägar. Medel bör bl. a. av angivna skäl enligt utskottets uppfattning snarast ställas till verkets förfogande för att verket skall kunna fullgöra sin uppgift i denna del. Vad utskottet härom anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 2 bort ha följande lydelse:

»2. att riksdagen med bifall till motionerna I: 737 och II: 851 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört rörande inrättande av en utredningsbyrå inom trafiksäkerhetsverket,»

9. vid *punkten 3* (Statens trafiksäkerhetsverk: Förvaltningskostnader) beträffande *utredning rörande trafiksäkerheten* av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Eric Peterson (fp), Strandberg (m), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Cassel (m), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 19 som börjar med »Utskottet vill» och slutar med »motionen II: 13» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Under senare år har ansträngningarna att minska olycksfrekvensen på

vägarna intensifierats. Även om betydelsen härav ingalunda skall förringas måste det konstateras att olycksfrekvensen förblivit i stort sett oförändrad. Det torde vara klart att åtgärder av skilda slag måste vidtas för ernående av ett bättre trafiksäkerhetsresultat. Säkrare fordon, bättre utbildade förare och högre standard på vägarna måste åstadkommas. Ingående undersökningar bör också göras beträffande det sätt på vilket biltillverkarna mest framgångsrikt kan förmås att inrikta arbetet på att vid vidareutvecklingen av sina produkter i första hand ta hänsyn till trafiksäkerhetsfrågorna.

Målsättningen för trafiksäkerhetsarbetet måste vara att uppnå en bättre trafiksäkerhet samt nedbringa antalet dödade och svårt skadade. De rent humanitära motiven är därvid grundläggande. Även tungt vägande ekonomiska skäl kan emellertid anföras i detta sammanhang. Det är sålunda nödvändigt att trafiksäkerheten ges högre prioritet än som hittills skett. En utredning av berörda frågor bör därför komma till stånd, syftande till så omfattande åtgärder att en sänkning av olycksfrekvensen med minst hälften fram till mitten av 1970-talet blir möjlig. Det synes utskottet som en parlamentarisk utredning därvid skulle kunna mera obundet än ett antal experter rekommendera de lämpligaste åtgärderna i angivna syfte. Vad utskottet härom anfört bör av riksdagen ges Kungl. Maj:t till känna.»

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

»3. att riksdagen med bifall till motionerna I: 714 och II: 552 såvitt nu är i fråga samt motionen II: 13 som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad utskottet anfört om utredning rörande trafiksäkerheten.»

10. vid *punkten 5* (Trafiksäkerhetsforskning) beträffande *medelsanvisningen* av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Eric Peterson (fp), Strandberg (m), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Cassel (m), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 21 som börjar med »Utskottet finner» och slutar med »berörda del» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Av trafiksäkerhetsrådets petita framgår bl. a. att insatserna hittills i vårt land varit för små inom de väsentliga områden av trafiksäkerhetsforskningen som berör bl. a. undervisning, upplysning och fordonets anpassning till människan. Kravet på ökad kunskap om människans beteende i trafiken, inte minst i tätorterna med dess oskyddade trafikantgrupper, och en vidgad analys av olycksorsaker motiverar ökade insatser. Utformningen av trafikmiljön och trafiksanering är också väsentliga uppgifter för den fortsatta trafiksäkerhetsforskningen. De stora områden, där rådet har

för avsikt att vidga insatserna, gäller beskrivning och analys av trafikolyckorna och trafiken, trafikanternas prestationskaraktistik, möjlighet att påverka trafikbeteendet, fordonens tillförlitlighet och säkerhet samt slutligen trafikmiljöns planering.

Även enligt utskottets uppfattning spelar forskningen en grundläggande roll för möjligheterna att höja trafiksäkerheten. Med hänsyn till de stora förluster som trafikolyckorna förorsakar samhället kan en ökad satsning på detta område också förutsättas vara — rent ekonomiskt sett — mycket lönsam. Enligt utskottets mening bör därför anslaget för nästa budgetår i enlighet med trafiksäkerhetsrådets äskande fastställas till 3 946 000 kr., vilket enligt rådets beräkningar utgör bara ca 0,2 % av beräknade kostnader för trafikolyckor under ett år.»

dels utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 714 och II: 552, nämnda motioner såvitt nu är i fråga, till *Trafiksäkerhetsforskning* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 3 946 000 kr., att avräknas mot automobilskattemedlen.»

11. vid *punkten 10* (Ersättning till statens järnvägar för drift av icke lönsamma järnvägslinjer m. m.)

- a. av herr Birger Andersson (s),
- b. av herr Blomkvist (s).

12. vid *punkten 11* (Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer) beträffande *medelsanvisningen* av herrar Bohman (m), Axel Andersson (fp), Per Jacobsson (fp), Bengtson (cp), Eric Peterson (fp), Strandberg (m), Johan Olsson (cp), Eliasson i Sundborn (cp), Gustafson i Göteborg (fp), Nordstrandh (m), Cassel (m), Dahlgren (cp), Westberg i Ljusdal (fp) och Sundman (cp) som anser att

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 28 som börjar med »Såsom i» och slutar med »i fråga» bort ha följande lydelse:

»Utskottet finner det i likhet med motionärerna vara angeläget att ökade medel ställs till förfogande för här ifrågavarande ändamål. Det minskade trafikunderlaget gör det som motionärerna framhållit, på allt fler håll omöjligt att bedriva lönsam trafik. Det måste emellertid även enligt utskottets uppfattning vara samhällets uppgift att skapa förutsättningar för kollektiv trafik på landsbygden. Med tanke på den stora betydelse som ersättningen till icke lönsam busstrafik därför måste tillmätas bör sålunda den generella maximigränsen för statsbidrag enligt de nuvarande reglerna fr. o. m. år 1970 höjas från 2: 50 till 3 kr. per vagnmil bidragsgrundande trafikarbete. Som följd därav bör den av departementschefen föreslagna medelsanvisningen höjas till 13,5 milj. kr.»

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

»1. att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med bifall till motionerna I: 10 och II: 61 samt I: 295 och II: 327 till *Ersättning till trafikföretag för drift av icke lönsamma busslinjer* för budgetåret 1970/71 anvisar ett reservationsanslag av 13 500 000 kr., att avräknas mot automobilskattebidragen,»